

DNA-test precisiewerk onder hoge druk

Trouw, 10 aug 2004

Bij het Nederlands Forensisch Instituut loopt het storm vanwege de explosief gestegen vraag naar justitieel DNA-onderzoek. De selectie wordt daarom scherper dan ooit. „Zorgvuldigheid gaat boven alles. Stel je voor dat door slordigheid iemand vals beschuldigd wordt.”

Bij het Nederlands Forensisch Instituut -voorheen Gerechtelijk Laboratorium- rinkelt de telefoon voortdurend. Rechercheurs en officieren van justitie bellen hoever het staat met een onderzoek. Vaak onder druk van nabestaanden en meelevendenden, verlangen ze eerder gisteren dan vandaag uitslagen van een DNA-test.

Alle begrip heeft directeur Theo Veltman van het NFI voor de onvrede over de wachttijden bij zijn afdeling biologische sporen. Gemiddeld komt de uitslag na ruim zeven weken. Bij spoed wordt gestreefd naar twee weken en bij alarmfase één -wanneer vlak voor de rechtszitting nieuwe DNA-sporen worden ontdekt of wanneer het gaat om een zaak die nationale onrust veroorzaakt- wordt binnen enkele dagen uitsluitsel gegeven.

Veltman: „Ook al is de pressie nog zo groot, zorgvuldigheid gaat boven alles. Stel je voor dat door slordigheid iemand vals beschuldigd wordt.”

DNA-deskundigen hebben maar liefst dertig tot honderd zaken onder zich. Binnen een zaak gaat het meestal ook nog eens om meerdere SVO's, Stukken van Overtuiging, zoals een broek of muts met sporen. Dan gaat het om een bloedspat op een trui, een haar in een tapijttegel of sperma op een been van het slachtoffer. Ieder object van onderzoek moet uiterst zorgvuldig behandeld worden. Altijd ligt het gevaar van 'besmetting' met ander DNA op de loer. Die secure manier van werken en het vaak complexe onderzoek in het laboratorium maken dat DNA-tests een tijdrovende aangelegenheid zijn.

Nu het aanbod aan SVO's jaarlijks verdubbeld, is het NFI genoodzaakt bij binnenkomst strakker te selecteren. Er is al een proef gaande, de pilot CAP (Criteria Aanbod Capaciteit). De zaken zijn ingedeeld in twee grote categorieën. Categorie 1 betreft bulkonderzoeken, waaronder DNA-onderzoek naar inbraken (68 procent) en autodiefstal (29 procent). Deze High Volume Crime-onderzoeken worden door een aparte afdeling gedaan. Veltman: „Daar worden analyses gedaan naar aanleiding van DNA-profielen. Daarmee kun je mogelijke veelplegers signaleren en je kunt zien of er mogelijke criminele samenwerkingsverbanden zijn, die de recherche dichter bij de identiteit van de dader brengen.”

Dat werkt goed. In Zuid-Nederland bijvoorbeeld hebben de politie en het OM een internationaal opererend crimineel samenwerkingsverband kunnen identificeren en aanpakken, waardoor meer dan 350 inbraken zijn opgelost. Zeker als binnenkort de wet wordt bekrachtigd waardoor iedere veroordeelde in de DNA-databank komt, zullen die HVC-onderzoeken meer succes opleveren. Nu zijn er vaak tientallen matches, waarbij een spoor gekoppeld kan worden met een ander eerder aangetroffen DNA-spoor. Dat levert geen verdachte op. Wanneer het aantal profielen in de databank wordt uitgebreid, ligt het voor de hand dat de hits waarbij een DNA-vondst leidt naar een persoon, op zal lopen.

Het HVC-onderzoek is redelijk succesvol. In 28 procent van de gevallen levert vergelijking een hit of match op. Met bijna 60 procent van het gevonden DNA kan een bruikbaar profiel gemaakt worden. Dat komt omdat van het ene spoor een beter profiel kan worden gemaakt dan het andere. Voor bloed is in 76 procent van de gevallen een succes te melden, voor speeksel is dat 27 procent, bij een peuk 63 procent en kauwgom scoort 83 procent. De HVC-afdeling doet uiteraard ook de grote bevolkingsonderzoeken.

De reguliere zaken worden aangeduid met categorie 2a. Dat zijn niet al te ingewikkelde onderzoeken (53 procent). Categorie 2b (43 procent) is complexer. Bij 2b-zaken kan meer precieze techniek nodig zijn. Categorie 3 zijn de mediagevoelige zaken. „Daarbij gaat het om gevoelige zaken”, zegt Veltman. „Dan moet je denken aan zaken als die van het meisje van Nulde of Pim Fortuyn. Zo'n 4 procent van het totaal.”

Een enorme ontlasting voor de werkdruk zou de invoering van een Digitaal DNA-loket zijn. Dat zou de hele papierwinkel die nu het DNA-onderzoek escorteert overbodig maken. Ook het tijdrovende over en weer bellen tussen NFI-deskundigen, politiechefs en officieren van justitie is niet meer nodig. Het optimaal maken van de beveiliging van het systeem heeft het project vertraagd. Veltman: „Het zou zo mooi zijn om de administratieve last bij OM en politie en bij ons nu al te verminderen. Dat kan, want via een digitaal DNA-loket kunnen ze de resultaten van het onderzoek tot dan toe in één oogopslag zien.”